

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 stycznia 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje adwokat A. K. S. od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego w (...) kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych
powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług
tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 9 stycznia 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego J. K. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 17 grudnia 2012 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Oddziału w P. z dnia 15 listopada 2011 r. odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy prowadzeniu działalności

gospodarczej z tej przyczyny, że ubezpieczony orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 2 listopada 2011 r. nie został uznany za osobę niezdolną do pracy.

Ubezpieczony J. K. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 9 stycznia 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 382 k.p.c. w związku z art. 217 § 2 k.p.c. i w związku z art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.; art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. w związku z art. 477^{14a} § 4 k.p.c., art. 11 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

We wniosku o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które przedstawił w postaci pytania: „Czy rozpoznając sprawę na skutek apelacji wniesionej od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego odwołanie od decyzji organu rentowego, Sąd jest uprawniony do poczynienia własnych ustaleń co do faktu, czy przedmiotowe zdarzenie jest wypadkiem przy pracy, w sytuacji gdy organ rentowy w toku prowadzonego postępowania administracyjnego poczynił już ustalenia i przesądził, iż dane zdarzenie jest wypadkiem przy pracy?

Zdaniem skarżącego, tak sformułowane zagadnienie prawne ma istotne znaczenia dla orzekania przez sądy w podobnych sprawach. Ze względów zarówno proceduralnych, jak i materialnoprawnych konieczne jest rozważenie, czy dla ustalenia przez Sąd zdolności pracownika do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), Sąd jest związany ustaleniami poczynionymi przez organ rentowy, czy też może w tym zakresie dokonywać własnych ustaleń sprzecznych z tymi dokonanyymi przez organ rentowy.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność

postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada też dodać, że w przypadku występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu

Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Sformułowane przez skarżącego pytanie, nazwane przez niego zagadnieniem prawnym, nie jest istotnym zagadnieniem w przedstawionym wyżej rozumieniu przede wszystkim dlatego, że sygnalizowany w nim problem związania bądź braku związania sądu orzekającego w sprawie o świadczenia będące następstwem wypadku przy pracy uprzednio wydaną decyzją organu rentowego lub nawet prawomocnym wyrokiem sądowym był już wielokrotnie przedmiotem rozważań w judykaturze Sądu Najwyższego i ma obecnie ugruntowany charakter. W postanowieniu z dnia 24 marca 2003 r., II UK 393/02 (OSNP 2004 nr 9, poz.163) Sąd Najwyższy wyjaśnił bowiem, że decyzja organu rentowego nie ma powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.). Z kolei w wyroku z dnia 8 stycznia 2008 r., I UK 193/07 (LEX nr 447681) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że orzeczenie o jednorazowym odszkodowaniu za uszczerbek na zdrowiu ma moc wiążącą jedynie w zakresie przedmiotu rozstrzygnięcia i w żadnej mierze nie przesądza o niezdolności do pracy będącej skutkiem wypadku (art. 366 k.p.c.). W uchwale z dnia 21 września 2004 r., II UZP 8/04 (OSNP 2005 nr 5, poz. 68) Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, iż organ rentowy rozpoznający wniosek o świadczenia z tytułu wypadku przy pracy nie jest związany prawomocnym wyrokiem wydanym w sprawie z powództwa pracownika przeciwko pracodawcy o ustalenie lub zmianę protokołu powypadkowego w zakresie uznania zdarzenia za

wypadek przy pracy (art. 365 § 1 k.p.c.); wyrok taki nie ma powagi rzeczy osądzonej w sprawie toczącej się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego (art. 366 k.p.c.). Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął także między innymi w wyroku z dnia 15 lipca 1998 r., II UKN 129/98 (OSNP 1999 nr 13, poz. 437), w którym wyjaśnił, że wyrok wydany przeciwko pracodawcy, ustalający że zdarzenie było wypadkiem przy pracy nie ma powagi rzeczy osądzonej w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o rentę wypadkową (art. 366 k.p.c.). Ponadto w uzasadnieniu uchwały z dnia 11 lutego 2014 r., I UZP 4/13 (OSNP 2014 nr 8, poz. 117) Sąd Najwyższy zawarł myśl, zgodnie z którą „...wybór przez pracownika sposobu realizacji celu w postaci uzyskania świadczenia przewidzianego ustawą wypadkową winien odbywać się ze świadomością braku związania organu rentowego i sądu ubezpieczeń społecznych w sprawie o świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego treścią wyroku sądu pracy ustalającego wypadek przy pracy, a także analogicznego braku związania sądu pracy wyrokiem sądu ubezpieczeń społecznych przyznającym świadczenie z ubezpieczenia wypadkowego, w przypadku kierowania przeciwko pracodawcy dalszych roszczeń przez pracownika, a to wobec treści art. 366 k.p.c.”.

Skarżący formułując zagadnienie prawne zdaje się zaś nie zauważać, że Sąd rozpatrywał odwołanie od decyzji z dnia 15 listopada 2011 r. i analizował prawidłowość rozstrzygnięcia organu rentowego w kontekście przesłanek nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, co oznacza, że w świetle poczynionych wyżej uwag nie mógł orzekać o przedmiocie nieobjętym zaskarżoną decyzją. Decyzja organu rentowego z dnia 12 listopada 2011 r. przyznająca jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy nie była bowiem przedmiotem rozpoznania Sądu. Należy w związku z tym podkreślić, że sąd ubezpieczeń społecznych w sprawie o rentę z ubezpieczenia wypadkowego nie jest związany nie tylko treścią wyroku sądu pracy ustalającego wypadek przy pracy oraz wyrokiem sądu ubezpieczeń społecznych przyznającym inne świadczenie z ubezpieczenia wypadkowego, ale również prawomocną decyzją organu rentowego przyznającą jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy. Może więc dokonywać samodzielnych ustaleń w odniesieniu do wszystkich przesłanek

warunkujących prawo do świadczenia dochodzonego w prowadzonym przez ten sąd postępowaniu.

Wypada też zauważyć, że w niniejszej sprawie istotą problemu było prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy uzależnione nie tylko od ustalenia, że zdarzenie, któremu uległ ubezpieczony miało charakter wypadku przy pracy, ale także (a może nawet przede wszystkim) od stwierdzenia, że jest on niezdolny do pracy, a niezdolność ta pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy. Tymczasem, zgodnie z ustaleniami Sądów obu instancji, ubezpieczony jest zdolny do pracy zarobkowej, co oznacza niespełnienie przez niego zasadniczej przesłanki prawa do renty bez względu na to, czy uległ on w przeszłości wypadkowi przy pracy. To ustalenie stanowiło zaś podstawę faktyczną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku, co oznacza, że sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie spełnia warunków uznania go za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. również z tej przyczyny, że nie jest sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji. Orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym zostało oparte na treści art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 w związku z § 13 ust. 4 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.